

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.с.н. Елка Николаева Тодорова

Професионално направление: 3.1. Социология, антропология и науки за културата, Специалност: “Социология”, Научна организация: УНСС

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по Социология в УНСС.

Автор на дисертационния труд:

Мария Станиславова Брестничка

Тема на дисертационния труд:

Оценка на нагласите към телесното наказание

Участвам в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 484/05.03.2021 на Зам. Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра “Икономическа социология” на УНСС по научна специалност “Социология” съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1210/16.05.2017. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 16.05.2017-01.03.2021г., когато със Заповед 325/15.02.2021 на Зам. Ректора по НИД докторантът е отчислен с право на защита. В този период са изпълнени всички задължения, описани в индивидуалните протоколи на докторанта, вкл. успешна вътрешна защита на дисертацията.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд и оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд е в обем на 215 страници. Организиран е в 3 глави, увод, заключение, списък с използвана и цитирана литература, приложения.

Обект на дисертационния труд е създаването на обществен консенсус за недопускане на телесното наказание в социализацията на децата. Хипотезите, които дисертантът си поставя са няколко. На първо място е разполагането на нагласата към телесно наказание като част от общата нагласа на родителите към децата им. Следва проверка на въпроса дали е

настъпила промяна в нагласата към телесно наказание след въвеждането на определени политики и кампании, целящи да ограничат тази възпитателна мярка; дали усилията на радетелите за промяна на тази нагласа са се увенчали с успех; дали е достатъчно пасивното спазване на социалните норми за неприемане на телесното наказание като възпитателна мярка да се постигне промяна в нагласите към него.

Защитаваната теза е изключително актуална - тя е обект на интерес от страна на всички публични институции в съвременния свят, тя е част от съвременния дебат за съдържанието, характера и влиянието на социалните системи върху гражданското благосъстояние и семейната институция. Защото темата за телесното наказание е далеч по-широка от третирането ѝ като форма на социален контрол или вариант на детска социализация. Тя е втъкана в новото измерение на промените настъпили в семейството на постиндустриалното време и в преоценката на многовековната представа за иманентната сакралност на родителството. Темата се разпростира върху преоценката на вътрешно-семейната включеност на всеки семеен член, върху идеята за автономност и лична свобода, върху отговорността за делата на непълнолетните, върху отказа от групово-семеен натиск. Точно това развива в дисертационния си труд докторантът.

От тази гледна точка представената в труда цел да се даде оценка на социалното въздействие на политиките за промяна на нагласата към телесно наказание има както конкретно аналитично, така и теоретико методологично и несъмнено актуално значение. С изпълнение на подцелите и задачите на дисертацията, докторантът постига поне три неща: селектира и представя многообразието от политики и кампании, използвани у нас и в други страни, с което защитава виждането, че може да се очаква определена промяна в нагласата за телесно наказание на децата; извежда основните фактори, които пряко засягат наличието на промяна; и най-вече, представя модел за успешно въздействие и промяна в нагласата към телесното наказание като дава оценка на приложимостта му в конкретни политики.

Именно затова давам висока оценка на получените научни и научно-приложни резултати, постигнати чрез използването на няколко сериозни метода за набиране на информация - вторичен анализ на резултати от национално представителни изследвания, в които авторът пряко и директно участва; описание и анализ на отделен случай, който сам по себе си представлява отделна разработка и илюстрира използването на социограмата, културграмата или екокартата като инструменти за получаване на качествен и визуализиран анализ на отношенията в дадена социална среда.

Използваната литература отразява търсенията на докторанта да осигури аргументи в посока на заложените цел, подцели и задачи. Използваните и цитирани заглавия - 84 на брой на български и английски езици, 17 нормативни документа, 2 становища, 6 медийни публикации, 10 Интернет адреса и платформи убеждават в постигането на горното.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси и оценка на публикациите по дисертацията

Посочените в автореферата приноси напълно отразяват общата оценка за постиженията на докторанта. В теоретичен план, научните приноси на дисертационния труд се свеждат до сериозно преосмисляне на съществуващия и формулиране на нов понятиен апарат за социални изследвания в областта на социология на семейството и по точно на вътрешно семейните взаимоотношения. Предложената систематизация на резултатите от изследвания върху съвременните родителските нагласи и социални норми, на свой ред осигуряват изключително богата по съдържание информация, която е базисна за създаването на бъдещи структури на въздействие на социални политики в тази област.

Разработеният е предложен за обсъждане модел за формиране на политики за промяна на нагласите към телесно наказание има мощен практически ефект, особено след извършената проверка за апробация и анализ на мненията на ключови представители на заинтересованите страни. Самият модел е изграден на основата на резултати от дългогодишна аналитична работа с деца, родители, институции, медии за постигане на достоверна картина за динамиката на нагласите и на отделните фактори, които оказват влияние върху представите за използването на телесно наказание. В този смисъл, говорим за иновативен продукт, за принос от високо качество, който няма да остане само на книга, а ще бъде използван успешно в социалната практика за постигане на устойчиво социално влияние на политиките в областта на децата и семейството.

Докторантът има четири публикации по темата на дисертацията, публикувани съответно през 2020 и 2021г. - в една колективна монография, в два национални мониторинг доклада и в доклад пред Комитета на ООН по правата на детето. И четирите са основани на работата по дисертационния труд и разкриват постепенното професионално съзряване и израстване на докторанта като специалист в областта на телесното наказание.

3. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява точно и достоверно структурата на дисертационния труд.

4. Критични бележки, препоръки и въпроси

Като научен ръководител на докторанта, не бих могла да отправя критични бележки на този етап (при вече готов за защита труд). Затова нямам бележки към предоставения за оценка труд.

Препоръката, която отправям към докторанта е да продължи работата си в тази област на познанието и да осъществи намерението си да разработи коректно работеща скала за количествено измерване на тежестите на отделните конструкти в предложението от нея модел, за да се постигне още по-точно заявяване на обхвата с най-добро приложение.

5. Заключение

Като давам висока оценка на дисертационния труд и имайки предвид гореизложеното, предлагам да бъде присъдена образователно-научната степен “доктор” на Мария Станиславова Брестничка.

12. 04. 2021г. / София

Подпис: